

Adobs en la Murada de la Ciutat de Mallorca (1450-1500)

MARIA BARCELÓ CRESPI

La murada, essent l'element material més característic i definidor de la condició urbana a l'època medieval, constitueix una de les màximes preocupacions per part del Gran i General Consell ja que a l'arribar al Quatre-cents es troba en un lamentable estat de conservació. Es tractava del darrer recinte musulmà, el quart que havia tengut la ciutat i que fou construït, probablement, cap a mitjan segle XII.¹

En les deliberacions sostengudes pel Gran i General Consell durant la segona meitat del segle XV, així com en anys anteriors i també de la centúria següent, es manifestava any darrera any la necessitat urgent d'adobar les murades davant l'estat ruïnós que presentaven en conjunt i a les portes en concret. Tot i que Ramon Muntaner (i altres) insistia en la seva *Crònica* que la Ciutat de Mallorca "és de les forts ciutats del món e de les mills murades..." arribant als darrers anys del segle XV diversos indrets del recinte fortificat han de ser reparats en repetides ocasions. Per això Zaforteza Musoles dirà "*la tantas veces remendada cuarta muralla*".² Durant aquests anys, però, es duran a terme només reparacions parcials per a consolidar de manera puntual la vella murada musulmana fins que a finals del segle XVI es començarà la construcció del cinquè i darrer recinte que ha tengut la ciutat, nou pla general de defensa amb les seves línies de circumvalació i els seus baluards ideat per l'enginyer italià Jacobo Palcaro, àlies Fratin, qui arribà ací el 1575 i que més tard seria substituït pel seu germà Jordi.

La preocupació de l'administració per resoldre les necessitats de la defensa (murada i portes) i de la infraestructura urbana de la ciutat (moll, síquia de l'aigua i altres indrets) molt sovint tardava en reflectir-se en realitzacions concretes i deixar de ser simples paraules. Tal volta per les despeses que aquesta problemàtica generava, la imatge d'una ciutat decadent queda ben palesa a la documentació coetània.

1 Sobre les distintes opinions quant a datar aquest quart recinte de la murada, vegi's. BARCELÓ CRESPI, Maria: *Ciutat de Mallorca en el trànsit a la Modernitat*. Palma, 1988. Pg. 64.

2 ZAFORTEZA MUSOLES, Diego: *La ciudad de Palma*. Tomo I. Palma, 1953. Pg. 66.

Entre les causes que obligaven a la implantació, de manera molt freqüent, de l'impost del *tall* en la segona meitat del segle XV hi figuren la fortificació i tot allò derivat del problema que la defensa representava per a l'illa de Mallorca. Així, la recaptació d'aquest impost, considerat com a de caràcter "extraordinari", en moltes ocasions es va encaminar a afrontar una necessitat precisa i actual com era l'adob de la murada. Alguns casos concrets d'acords del Gran i General Consell en aquest sentit són:

— 11 abril 1464. S'insisteix en el recaptament d'uns diners mitjançant un *tall*, amb l'objectiu d'efectuar obres a la murada. Les obres devien ser urgents perquè aquest nou *tall* l'aprovà el Gran i General Consell quan encara estava en procés de cobrament l'anterior doncs s'indicava que "*aquest tall se ordonàs ara emperò que no fos levat ne executat fins l'any següent atès que encara corre l'altre tall ja fet*".³

— 8 gener 1467. Es decideix posar en circulació un *tall*, d'abast illenc, per valor de 3.500 lliures de les quals 1.800 havien de destinar-se a obres de les murades de la Ciutat.⁴

— 9 gener 1478. Es torna determinar fer un *tall* de 2.500 lliures indicant-se que "*lo tall és fet per adobs de murs e cèquies*".⁵

— 14 gener 1483. S'estableix un altre *tall* per afrontar les necessitats més urgents i entre elles els "*adobs de murs*".⁶

— 9 gener 1484. Es delibera sobre obres necessàries a diferents indrets urbans i "*axí en los murs*".⁷

Ara bé, els problemes concrets solien afectar, en general, a les portes segons indica la documentació. Aquestes eren elements essencials tant des del punt de vista funcional com simbòlic ja que eren instruments de la dialèctica dins/fora la ciutat, és a dir, posaven en contacte el nucli urbà i la resta d'Illa sent el lloc d'entrada i sortida de gents i mercaderies.

Vet ací algunes dades documentals sobre les esmentades reparacions.

Porta de Santa Catalina.

La documentació es fa ressò, de manera reiterada, de la necessitat d'adobar aquesta porta. Ja el 14 de gener de 1440, i abans, es parlava que la torre de la porta de Santa Catalina estava en perill i que era mester reparar-la doncs "*si aquella caye seria ocasió de gran dan*".⁸

³ A.R.M., A.G.C. 9, f. 31.

⁴ A.R.M., A.G.C. 10, f. 11.

⁵ A.R.M., A.H. 2.100, f. 1.

⁶ A.R.M., A.H. 3.016, foli solt.

⁷ A.R.M., A.G.C. 12, f. 4.

⁸ A.R.M., A.G.C. 3, f. 77.

El 23 d'agost de 1454 Guillem Vilasclar, picapedrer, d'una part i els jurats de la Universitat de la Ciutat i Regne de Mallorca de l'altra part, signen un conveni que contempla els capítols pels quals es comprometen "en fer la obra del moll e del peu de Sancta Caterina".⁹ Pel que es refereix a aquest segon indret s'indica que "en el peu de Sancta Catherina qui és fora lo portal de Sancta Catherina" s'hi troben dos forats, un en la cantonada "la via de Sancta Catherina" i l'altre en el terç del dit peu "la via de Ciutat", els quals "haiats a tornar dels dits grahons, so és, de grahons de larch que.l dit peu és fet e ampla e gruix". Sembla referir-se el text al mateix tipus de graons utilitzats en l'adob del moll el qual s'havia de fer a causa també d'un gran forat o cova menjada per la mar. Els dits graons havien de ser "de set en vuyt palms de lonch de pera de Raffalbeyt de les plasses forts e dos palms de ampla e hun palm e mig d'alt". I a la part interior tot s'havia d'omplir de reble i argamassa "ajudant-se de pertrets qui aquí són hoc e si en la Riera o vora de mar se'n troben per reblar que de aquells se pusque plenir". Per aquest treball els jurats prometeren pagar dels béns de la Universitat 150 lliures a Guillem Vilasclar, quantitat que s'entregaria en tres terminis: 50 lliures de present, altres 50 lliures a la meitat de l'obra i les 50 restants en acabar-la. Dia 11 de juliol de l'any següent es donaven per acabades les obres.

No obstant el 1459 hi torna haver referències documentals insistint de bell nou en els problemes de les obres de la porta de Santa Catalina. Dia 9 de gener entre els molts assumptes tractats en les deliberacions del Gran i General Consell es parlava de "adobar e reparar lo peu del portal de Santa Catalina o de Portupi".¹⁰ El tema es repetia en la sessió del 3 de març.¹¹

Un any després, el dia 11 de juny de 1460, els jurats tornen signar un altre contracte amb el mestre Vilasclar perquè "cum turris et murus sive lo peu portalis vulgariter nuncupati de Sancta Catharina indigeret maxima reparacione".¹² Les obres d'adob es concretaven en un peu de la bestorre de la porta que suposarien: a) "primo en les cantonades de la dita bestorra qui.s són desfetes ha mester dues dotzenes de gresons qui haien vuyt palms de lonch e dos palms de ampla e hun palm e mig de alt tot palm de Montpellier e los dits gresons sien de pedra de Reffalbeyt fort de les plasses relexades de la illa". b) en el mur de l'empit la reparació de tres forats "que.n són sortides les pedres" per la qual cosa s'han mester sis graons de la mateixa qualitat i mesura de pedra que la indicada anteriorment. El preu acordat és de 20 lliures, a pagar en dos terminis, indicant, això sí, que Guillem Vilasclar "sia tengut a fer bona obre stable e rebedora a coneguda de mestres".

Arribant el 1464 els problemes no han acabat de resoldre's. Així el dia 8 de gener els honrats jurats proposaren al Consell "la reparació del mur de la pre-

⁹ A.R.M., E.U. 10, f. 48.

Aquest document està transcrit per Antoni Pons en el "B.S.A.L." 26, (Palma, 1962), Pg. 211. Està citat, entre altres, per: ALOMAR, Gabriel: *Guillem Sagrera y la arquitectura gòtica del siglo XV*. Barcelona, 1970. Pg. 234. SEVILLANO COLOM, Francisco y POU MUNTANER, Juan: *Historia del puerto de Palma de Mallorca*. Palma, 1974. Pg. 388.

¹⁰ A.R.M., A.G.C. 7, f. 96.

¹¹ A.R.M., A.G.C. 7, f. 100 v.

¹² A.R.M., E.U. 12, f. 12 v.

sent ciutat del qual ha cahuda certa part pres lo portal de Sancta Catarina".¹³ Tres dies més tard, el dimecres 11 de gener s'arriba a un conveni entre els jurats i Pere Montserrat i altres picapedrers en relació a la pedra que han de tallar "*per la obre la qual de present se deu comensar en la part del mur de la present Ciutat lo qual és cahut per lo portal de Santa Catarina devers la mar*".¹⁴ Pere Montserrat es comprometia a lliurar als jurats: a) 100 graons de pedra de Rafalbeig bona i avantajada per posar en l'obra del mur de Santa Catalina o alà on li serà indicat. Cada graó havia de tenir el gruix de pedra de galga i l'amplària de pedra rodona disminuint de 8 a 5 palms i havia de ser pagat a raó de 12 diners el palm del dits graons. b) també havia de lliurar 25 dotzenes de pedra de galga provinent de la mateixa pedrera per a la dita obra a raó de 19 sous la dotzena. L'entrega de tot aquest material es faria a terminis, és a dir, 50 graons durant el mes de gener i la resta en el mes de febrer.

Semblants contractes es signen amb el picapedrer Miquel Jordi, empero en aquest cas ha de lliurar la meitat dels graons a partir de la data del contracte fins a finals de mes i tot el restant al llarg del mes de febrer; amb Macià Segual, per 50 graons de la mateixa pedra, forma i preu i 12 dotzenes i mitja d'altra pedra; amb Mateu Forcimanya, per 150 graons de la mateixa pedra i 25 dotzenes de pedra de galga "*al for e preu segons ha promès lo dit Pere Montserrat e en la forma e manera de la sua obligació*". I afegia "*e per assò atindre e complir ha obligat si mateix personalment en nom de depòsit e comanda e tots sos béns*"; amb Cristòfol Vilasclar, per 50 graons i 12 dotzenes i mitja de pedra de galga també en el marc de les mateixes condicions que els picapedrers anteriors; i encara amb dos mestres més que eren Joan Vilasclar i Bernat Truyol, per 50 graons i 25 dotzenes de pedra de galga.

En els anys següents i amb certa freqüència, la porta de Santa Catalina o la murada en els seus voltants seguirà essent objecte d'atenció prioritària en el context dels adobs en el conjunt del recinte emmurallat de la Ciutat de Mallorca.

De l'acta de la sessió del Gran i General Consell celebrada el dia 9 de gener de 1466 es recull aquesta dada: "*aquella part de mur la qual és fora lo portal de Santa Catarina e ha mester que prest hi sia acorregut los quals lochs del dit mur se poden ara reparar e adobar ab molt meys quantitat que no faran si cahen*".¹⁵

El dia 9 de gener de 1488 es repetia que "*la murada de la present Ciutat ha manaster gran reparació e signantment la murade de la porta de Sancta Caterina detràs la vinya de Anthoni Massanet la qual manassà gran ruïna per forma que si promptament no hi serà proveyt serà dubta no fassa gran dan per que lavors hi seria manaster gran summa de pecúnia*".¹⁶

Coincidint amb el mateix dia 9 de gener però de 1499 es deia "*com sia de molta necessitat adobar la muralla de la Ciutat envers Sancta Catarina davant les cases de mossèn Johan Angalats e Tomàs Soler*".¹⁷

Els exemples seguirien encara durant gran part de la centúria següent.

¹³ A.R.M., A.G.C. 9, f. 27 v.

¹⁴ A.R.M., E.U. 12, f. 99-100 v.

¹⁵ A.R.M., A.G.C. 10, f. 4.

¹⁶ A.R.M., A.G.C. 13, f. 42.

¹⁷ A.R.M., A.G.C. 17, f. 7 v.

Porta del Sitjar.

El més probable és que no hi hagués una coincidència exacta quant a la ubicació de les portes del quart amb les del cinquè recinte, aquest aixecat a finals del segle XVI i del que disposem d'informació més o menys ben precisa. La porta del Sitjar no s'esmenta en el darrer recinte. Així, malgrat aquests dos recintes discurrissin d'una manera generalment paralela, en la documentació del segle XV sí apareix la porta del Sitjar.¹⁸

Del dia 24 de març de 1458 es coneix un contracte convengut entre els honorables jurats i Guillem Vilasclar pel qual el mestre picapedrer es comprometia "a totes ses despeses axí de ses mans com de pretret en tornar e radifficar la volta del pont de la porta del Citgar en la forma e manera que solie star e aquell empedrar en la forma e manera que solie star".¹⁹ Els jurats li donaren per contrapartida, primerament, tot el llenyam de fusta que hi havia en el pont al mateix temps que la pedra existent en el dit portal del Sitjar tant a la part interior com exterior. Una vegada acabada l'obra li pagarien 30 lliures.²⁰ Tot just transcorreguts dos mesos, concretament el 26 de maig, el dit Guillem Vilasclar "confessa que.s tenia per content de tot so e quant havia haver per fer los dits ponts e los dits honorables jurats se tingueren per contents de la obre que lo dit Vilasclar havia feta menants los dits capitols e obligacions esser cancellats. Presents per testimonis en Miquel Sard e Johan Codonyer".²¹ Les obres, doncs, es donaven per acabades.

Però al cap de deu anys, el dia 3 de febrer de 1468, els jurats tornaren signar un altre contracte "sobre lo trast del mur qui és caygut entre la porta del Citgar e la porta Plegadissa de la present Ciutat", en aquest cas amb els picapedrers Bartomeu i Pere Cifra. El contracte contemplava, entre altres, aquests punts: a) els dits picapedrers havien de reedificar el trast de mur, que estava enderrocat, amb pedra de Rafalbeig construint el peu de la mateixa manera que aquell que ja estava fet a la bestorre nova la qual es trobava al costat del mur caigut. b) el trast s'havia de paredar amb dues pedres de fil i unu buursenc per a lligar millor l'obra amb la reblada. La reblada o mescla havia de ser feta d'aquesta manera: una senalla de grava nova, una senalla d'argila de la que sortia del mateix trast i una senalla de calç. El paredament de pedra s'havia d'abeurar de calç i d'arena prima del Coll d'en Rebassa o de la vinya de n'Antoni Colom perquè aquesta classe d'arena "fa bona liga ab la calç e millor que no fa la arena qui.s salada".²² c) des de l'obra de pedra en amunt s'havia de tapiar de bona argamassa com la de la bestorre nova. La mescla de l'argamassa de tapiar estaria composta de dues senalles de grava nova de la Riera, una d'argila i tres de calç. d) el crui enregistat a la bestorre per la caiguda del mur seria ben adobat, lligat i fortificat. e) els jurats determinaren que

18 BARCELÓ CRESPI, Maria: Op. cit. Pgs. 67-71.

19 A.R.M., E.U. 11, f. 74.

20 Aquesta quantitat és per les obres efectuades en el pont de la porta del Sitjar però també per les del pont de la porta de Santa Fe. El llenyam prové d'ambdós ponts.

21 A.R.M., E.U. 11, f. 74-74 v.

22 A.R.M., E.U. 13, f. 101.

el cap mestre de les obres seria mestre Mateu Forsimanya “a consell del qual lo dit Cifra haie a ffer la dite obra”²³ f) el preu concordat per aquesta obra (els jurats hi posarien la calç) fou de 500 lliures a pagar dels béns de la Universitat. La dita quantitat es pagaria de la forma següent: 1/4 d'entrada, 1/4 quan s'hauria fet un terç de l'obra, 1/4 acabat un altre terç de l'obra i 1/4 finalitzada tota l'obra. Per part dels picapedrers responien els seus propis béns i per part dels jurats els de la Universitat.

Porta Plegadissa.

Tal com hem indicat al paràgraf anterior les obres realitzades pels Cifra es concretaren en un fragment de la murada comprès entre la porta del Sitjar i la porta Plegadissa essent aquesta també afectada pels adobs. Es tractava de la porta de Berboled musulmana que no coincidint exactament amb l'emplaçament de la del cinquè recinte no devia estar massa allunyada de la de Jesús, porta que devia el seu nom al convent de Jesús que els frares franciscans tenien *extramuros* doncs es trobava en les seves immediacions.²⁴

Del 5 de juliol de 1491 tenim informació d'un cas curiós en relació al pont de la porta Plegadissa, cas que no afecta, però, al sistema defensiu. Els jurats deliberaren i determinaren posar-hi de bell nou un retxat de fusta perquè es sabia que “cotidianament per personas de poca consciència fan e cometen fraus (...) occultament de nits e de dia pessan devall lo pont de la porta Plegadissa aportant forment a molra sens pedra albarà (...) no cessan en fraudar la moliatge”. La dita retxa hauria de pagar-se dels diners de la moliça i les despeses que suposaria serien bestretes per mossèn Joan Miró com a cullidor aquell any del dit impost.²⁵

Porta de la Portella.

Correspon a la d'Hicolbelet de l'època musulmana i també al llarg del segle XV necessita obres de reparació. El dia 20 d'agost de 1468 els jurats amb en Bartomeu Cifra concordaren els capítols que haurien de regir “sobre la fàbrica de hun forat qui s'és fet en la plassa del mirador de la Portella”.²⁵ Els capítols pels quals va prestar fermança Guillem Vilasclar, a favor del dit Cifra, especificaven: a) el mestre picapedrer havia de posar totes les pedres o graons que la mar havia remogut en el trast del Mirador i tornar paredar les mateixes pedres o graons i si feia falta posar-ne de nous. b) que el mestre “haie metre tants graons quants seran master en lo dit forat del ferm fins lla on pugen los grahons vells e d'aquí amunt tanta pedra de galga quant serà master fins sia clos lo forat e a la part detràs sia paradat de bon reblla ab aquellas pedres qui si trobaran

²³ Ibidem.

²⁴ BARCELÓ CRESPI, Maria: Op. cit. Pgs. 68-69.

²⁵ A.R.M., E.U. 13, f. 123 v.-124.

qui són exides de la obra e que lo dit rablament sia fet a bona argamassa e lo acabament e littament de les pedres o graons sia fet de calç e de arena prima del Coll d'en Rabassa. c) per dur a terme la dita obra serien necessàries vuit barcades de roques amb la barca d'en Joan de Menorca o consemblant.²⁶ Cada viatge d'aquesta barca costava 110 sous, és a dir, els vuit viatges sumarien 44 lliures. En concepte de feina es pagarien 40 lliures. La quantitat total es satisferia la meitat "*de presents*" i les lliures restants en acabar l'obra.²⁷

Porta de Santa Fe.

Un altre contracte conegut en la línia encaminada a adobs puntuals de la murada i més concretament a les distintes portes de la mateixa és el de dia 26 de maig de 1451 concernent a l'anomenat portal de Santa Fe. Els jurats convenen en aquest cas amb els *picapedres* Antoni Prats i Pere Monserrat "*de tallar e aportar a la Portela de la present Ciutat de Mallorques a llurs pròpies missions e despeses tants graons com haurà master en la torra o bestorra la qual novament se fa, es fabrica en la porta o portal de Sancta Fe axí grans com petits*".²⁸ S'indiquen les mides dels graons que seran de 7 palms de Montpeller de llarg per als grans i 5 palms per als petits. Al mateix temps els esmentats picapedrers prometeren aportar durant la setmana següent a la data del contracte "*una barcada o tots si poden*", referint-se als graons serien de pedra de Rafalbeig i que els jurats els pagarien "*sis sous per quascuna pessa o graó axí dels grans com dels petits*".

Aquesta porta tornarà ser motiu d'atenció per part dels jurats (atenció derivada de les deficientes condicions en què es trobava) el 1458 quan dia 24 de maig Guillem Vilasclar signa uns capítols per tal de "*retornar los ponts de la porta del Citgar e de la porta de Sancta Fe*".²⁹ Quant a aquesta darrera es subratlla que el dit Guillem ha de bestreure totes les despeses tant de feina com de material per retornar i empedrar el pont del portal de Santa Fe i deixar-lo tal com solia estar. Els jurats aportarien, apart de la paga establerta, "*la pedra qui és en lo portal dels asseunadors e los dos pilars qui tenen lo guindar del portal de Sancta Fe, so és, fins en aguals dels marlets*".³⁰

El 16 de març de 1463 el Gran i General Consell assignava 750 lliures per adobar les murades de la Ciutat, el moll i la cuberta de la casa de les armes.

²⁶ En la Portella d'en Fusser —com se la coneixia al menys en el segle XIV— era el lloc de desembarcament de les embarcacions dedicades al transport de la pedra (barques de ribera). A la mateixa plaça de la Portella hi havia un mercat de pedra. El P. Gabriel Llopart diu al respecte: "*La piedra de construcción se llevaba de un sitio a otro mediante navegación costera, ya que las canteras se abrían ordinariamente en las lomas de la misma orilla marina, donde hoy aun muestran las grandes cicatrices que abrió en ellas el levantamiento de la ciudad*". LLOMPART, Gabriel: *Sagreriana minor*. "B.S.A.L." 39 (Palma, 1983). Pg. 412.

²⁷ En el document s'aprecia un error a l'hora de comptabilitzar les 44 lliures en concepte de viatges i les 40 en concepte de la feina ja que es dona com a summa total la quantitat de 80 lliures.

²⁸ A.R.M., E.U. 9, f. 43.

²⁹ A.R.M., E.U. 11, f. 74.

³⁰ Veure nota 13.

D'aquesta quantitat 300 lliures anaven destinades a adobar alguns peus "en lo trast del mur qui és del speró qui.s diu de n'Abillà, blanquer, fins al portal de Santa Fe en què ha mester".³¹

Com a detall curiós en relació a la porta de Santa Fe podem afegir que el 24 de novembre de 1488 els magnífics jurats concediren a Gabriel Domènech, blanquer, l'ús dels porxos i cases "qui stan sobre lo portal de Sancte Fe".³² Abans exercia aquest ús Pere Canet, també blanquer, que ara hi renuncia. S'estableix un pacte pel qual Gabriel Domènech està obligat a "tenir en condret les taulades de las dites cases y porxo" i satisfer cada any la quantitat de 20 sous a una dona (no s'especifica el nom) "per lo passage de les sues cases per les quals se puge a la murada".³³

Altres indrets de la murada.

Un altre exemple de contracte amb l'objectiu d'adobar "aquell peu lo qual se ha a ffer en lo mur de la dita Ciutat entre la Porta de Sanct Anthoni de Pàdua e la porta del Temple davan lo peyró" és el de dia 29 de gener de 1473 convengut entre els jurats i els picapedrers Pere Cifra i Bernat Marsà. Les condicions són similars a les ja conegudes en altres casos destacant que el material sigui de bona pedra picada de Rafalbeig a raó de 40 sous la dotzena "mesa en obra".³⁴

El 9 de gener de 1466 entre les principals coses que calia adobar es senyala "lo mur qui és en lo speró de la Calatrava lo qual està en punt de caura".³⁵

Tenim constància documental d'altres intervencions d'obres envers la murada però no afecten clarament l'entremat defensiu. El dia 16 de maig de 1449 els jurats a requeriment dels defenedors de la mercaderia els concedeixen permís per fer "hun forat o arquet a cost e massió del dit collegi en la murada devant l'ort de la dita lotge per lo qual puxan metra las dites barques a cost e massió lur en guisa que la dites barques no fassen nose en los pessatges del pont de fusta. E aximatex las gents no hagen ocasió de fer sutzura devant las finestres de la dita lotge".³⁶ A la sessió del Gran i General Consell del 3 de març de 1459 s'insistia en la proposició de reparar, a més d'altres indrets, el mur de la llotja.³⁷

³¹ A.R.M., A.G.C. 9, f.

³² El P. Gabriel Llopart documenta també unes cases situades sobre el portal de la Portella corresponents —segons l'inventari— a Pere Mates, picapedrer del segle XIV.

LLOPART, Gabriel: *Pere Mates, un constructor y escultor trecentista en la "Ciutat de Mallorca"*. "B.S.A.L." 34 (Palma, 1973). Pg. 97.

Un cas semblant es dona sobre el portal de Santa Catalina (1451). A.R.M., E.U. 9, f. 200.

³³ A.R.M., E.U. 18, f. 314 v.

³⁴ A.R.M., E.U. 15, f. 29.

³⁵ A.R.M., A.G.C. 10, f. 4.

³⁶ A.R.M., E.U. 18, f. 106.

³⁷ A.R.M., A.G.C. 7, f. 100 v.

El 16 de març de 1463 s'acordava destinar per reparacions 60 lliures per un peu a la murada prop del portal dels boters, 80 lliures per un peu a la murada davall la casa d'en Bartomeu Negre, 50 lliures per un peu en "lo mur" prop de la font de la Portella i 40 lliures per un peu a la murada darrera la font de la torre del moll.³⁸

Els jurats de la ciutat concediren l'ús i lliuraren el 5 de maig de 1470 a Bartomeu Cifra, picapedrer, una cova "qui és contigua a la murada de la present ciutat sots lo monestir de Santa Clara" per a que la mantengui condreta i no perjudiqui la dita murada.³⁹

I el 20 de maig de 1474, els mateixos jurats donen llicència a Joan Bulitxer, pescador, per poder fer "una porta a una torra de la murada de la present ciutat davant la daraçana en la qual puga tenir e salar peix" indicant, però, que no perjudiqui la Universitat.⁴⁰

Havent-se realitzat certes obres en la murada prop de la casa de l'honorable Joan Angelats es dubtava si "la dita obra de la muralla no fos vinguda ha royna a causa de la casa e hun albelló del dit Johan Angelats".⁴¹ Els jurats per verificar-ho hi enviaren el vesador de la Ciutat i mestres de la obra qui dictaminaren, segons consta en data del 13 de desembre de 1499, "com la dite ruyna de la muralla no venia per res de la casa del dit Angelats sinó a causa de la mar que de continu bat e cava aquella".⁴²

Amb tot l'exposat és ben evident la imatge d'una murada malmesa pel pas dels anys. Com a solució momentània es manifesta la necessitat d'adobar-la, solució, però, que no resol el problema de manera definitiva.

---

³⁸ A.R.M., A.G.C. 9, f.

³⁹ A.R.M., E.U. 14, f. 63 v.

⁴⁰ A.R.M., E.U. 15, f. 129.

⁴¹ A.R.M., E.U. 22, f. 52.

⁴² Ibidem.